

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของครูและผู้ปกครองของโรงเรียนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เสนอสรุปผลการวิจัย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสงคำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนวัดแสงคำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ของ ครู และ ผู้ปกครอง

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนวัดแสงคำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของ ครู และผู้ปกครอง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ ครู และผู้ปกครอง ของโรงเรียนวัดแสงคำ และ โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของ ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสงคำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ ด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข และด้านการทบทวน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ ด้านการกำหนดนโยบาย สิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินงานประจำโครงการ ด้านการทบทวน ด้านการวางแผน และด้านการ ตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข และเมื่อแยกเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูและ ผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของครู อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาราย ข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประชุมร่วมกำหนดนโยบายโดยมีหน่วยงานของ รัฐและเอกชนเข้าร่วม ศึกษาสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบของบุคลากร และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การบริหารทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชน ศึกษาสภาพและ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ประชุมร่วมกำหนดนโยบายโดยมีหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้าร่วม และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กำหนดจุดประสงค์ของโครงการ

2. ด้านการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ด้านการวางแผน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และ โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วน ร่วมของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานแต่ละกิจกรรม มีกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กำหนดกิจกรรมของโครงการ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ระบุลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม กำหนดกิจกรรมของโครงการมี กฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดทำโครงการโดยมีกิจกรรมย่อย

3. ด้านการดำเนินงาน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการ ดำเนินงาน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลง กรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดหน้าที่และความ รับผิดชอบของบุคลากร ฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึกและเพิ่มพูนความสามารถของบุคลากร กำหนด แนวทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การควบคุมการปฏิบัติงาน

การมีส่วนของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร จัดทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึกและเพิ่มพูนความสามารถของบุคลากร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การระดมทรัพยากรและบุคลากรเข้าด้วยกัน

4. ด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ระบุปัญหาและปฏิบัติการแก้ไขปัญหา กำหนดระเบียบปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามโครงการ และดำเนินการตรวจสอบตามระเบียบการจัดการสิ่งแวดล้อม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเฝ้าระวังการปฏิบัติและบันทึกผลการปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดระเบียบปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามโครงการ การเฝ้าระวังการปฏิบัติและบันทึกผลการปฏิบัติ ดำเนินการตรวจสอบตามระเบียบการจัดการสิ่งแวดล้อม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การประเมินผลโครงการ

5. ด้านการทบทวน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการทบทวน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วม ของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดเกณฑ์การทบทวนติดตามการปฏิบัติงาน ตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม การดำเนินการทบทวนและรายงานผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดตั้ง ครู ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการร่วมทบทวนโครงการ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม การกำหนดเกณฑ์การทบทวนติดตามการปฏิบัติงาน กำหนดหัวหน้างานที่จะตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การดำเนินการทบทวนและรายงานผล

6. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กิจกรรม 5 ส. กิจกรรมนักวิทยาศาสตร์น้อยแห่ง

ป่าชายเลน กิจกรรมจากที่สู่น้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมสำรวจเพื่ออนุรักษ์ป่าชายเลนและสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ลดโลกร้อนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมจากที่สู่น้อย กิจกรรม 5 ส. และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมปฎิบัติกับไวกัลป์

2. ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดสามต้น และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ด้านการทบทวน ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ ด้านการดำเนินงาน และด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ ด้านการดำเนินงาน ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ด้านการวางแผน ด้านการทบทวน และด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข และเมื่อแยกเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม พบว่า ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดสามต้น และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดจุดประสงค์ของโครงการ การบริหารทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชน ความรับผิดชอบของบุคลากร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ศึกษาศาสนาและปัญหาสิ่งแวดล้อม

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ศึกษาศาสนาและปัญหาสิ่งแวดล้อม กำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ประชุมร่วมกำหนดนโยบายโดยมีหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้าร่วม ความรับผิดชอบของบุคลากร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชน

2. ด้านการวางแผน พบว่า ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการวางแผน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดสามต้น และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ

จัดทำโครงการ โดยมีกิจกรรมย่อย ตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ระบุลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม และข้อ
ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานแต่ละกิจกรรม

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดกิจกรรมของโครงการ จัดทำโครงการ โดยมีกิจกรรมย่อย มีกฎหมาย
และข้อกำหนดอื่นๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ แต่งตั้งคณะทำงานแต่ละกิจกรรม

3. ด้านการดำเนินงาน พบว่า ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินงาน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสงคำ และ
โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของ
ครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ฝึกอบรมและ
สร้างจิตสำนึกและเพิ่มพูนความสามารถของบุคลากร กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร
การระดมทรัพยากรและบุคลากรเข้าด้วยกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเตรียมความพร้อมใน
สถานการณ์ฉุกเฉิน

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึก
และเพิ่มพูนความสามารถของบุคลากร การควบคุมการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การ
เตรียมความพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉิน

4. ด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข พบว่า ความพึงพอใจในการดำเนินงาน
โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข ตามความคิดเห็นของครูและผู้
ปกครอง โรงเรียนวัดแสงคำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ดำเนินการตรวจสอบตามระเบียบการจัดการสิ่งแวดล้อม ควบคุม รายงานผล
และบันทึกผลการปฏิบัติงาน การเฝ้าระวังการปฏิบัติและบันทึกผลการปฏิบัติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
ได้แก่ ระบุปัญหาและปฏิบัติการแก้ไขปัญหา

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดระเบียบปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามโครงการ ดำเนินการตรวจสอบ
ตามระเบียบการจัดการสิ่งแวดล้อม ระบุปัญหาและปฏิบัติการแก้ไขปัญหา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
ได้แก่ ควบคุม รายงานผล และบันทึกผลการปฏิบัติงาน

5. ด้านการทบทวน พบว่า ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ด้านการทบทวน ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสงคำ และ
โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ความพึง

พอใจของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การดำเนินการทบทวนและรายงานผล กำหนดหัวหน้างานที่จะตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงาน การกำหนดเกณฑ์การทบทวนติดตามการปฏิบัติงาน และชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางาน

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ตรวจสอบระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม กำหนดหัวหน้างานที่จะตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงาน การกำหนดเกณฑ์การทบทวนติดตามการปฏิบัติงาน และชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางาน

6. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ พบว่า ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการ ตามความคิดเห็นของครูและ ผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ลดโลกร้อนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมสำรวจเพื่ออนุรักษ์ป่าชายเลนและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนหรือห้องเรียนธรรมชาติ และชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมจากพี่สู่น้อง

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ลดโลกร้อนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรม 5 ส. กิจกรรมหน่วยพิทักษ์ป่าแสม และชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนหรือห้องเรียนธรรมชาติ

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจ ในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ ครู และผู้ปกครองโรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า

การมีส่วนร่วมของครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน และไม่ปฏิบัติตามสมมุติฐาน

ความพึงพอใจของครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่แตกต่าง คือ ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม และด้านการวางแผน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ และโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ควรมีการศึกษา บริบท สภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และนำมาประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน มอบหมาย บุคลากรผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อความต่อเนื่องของงาน มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่ช่วยสนับสนุน เข้ามา มีบทบาทในการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม และหาวิธีการดำเนินการในการพัฒนาโครงการและ กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย โดยเน้นความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝัง นิสัยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเชิงระบบนิเวศในท้องถิ่น และมีการบูรณาการ เข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน และมีการประชาสัมพันธ์นโยบายโครงการและกิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วน ต่างๆ ได้รับรู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความ ร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวางแผน ได้แก่ ควรเริ่มจากโรงเรียนควรมีแผนงานการ ดำเนินโครงการและกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยมีแผนงานระยะยาว และ แผนงานระยะสั้น เป็นแผนงานที่มีความครอบคลุมวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายและนโยบาย สิ่งแวดล้อม และมีบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้บริหารเป็นผู้กำหนดให้บุคลากร นักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง มีส่วนร่วมของการกำหนดกิจกรรม วิธีดำเนินงาน และร่วมให้ข้อมูลวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ว่ามีปัญหาอะไร ในการดำเนินโครงการและกิจกรรม ทั้งนี้การติดตามและทบทวน แผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนทุกครั้ง เมื่อสิ้นสุดกิจกรรม โครงการ และทุก ภาคการศึกษากิจกรรมหรือโครงการที่ได้ทำ เช่น

2.1 มีการส่งครู นักเรียน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานโครงการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเข้าอบรม เพื่อนำความรู้มาขยายผลต่อให้กับเพื่อนครู นักเรียนและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำลงสู่การปฏิบัติได้จริง

2.2 โรงเรียนมีการนำแผนงานไปดำเนินการในรูปของโครงการและกิจกรรมของ โรงเรียนจริงตามที่กำหนดไว้ และควรจัดโครงการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทาง

กายภาพของโรงเรียน ให้มีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับทุกระบวนรายวิชา

2.3 มีการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น ฝ่ายสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตบางขุนเทียน ที่มีกิจกรรมการปลูกต้นไม้โครงการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในเขตบางขุนเทียน กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนหรือห้องเรียนธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรม โครงการเหล่านี้ จะแจ้งข่าวมาทางโรงเรียนและขอความร่วมมือ โดยการส่งครู และนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรม โครงการดังกล่าวทุกครั้งเสมอ เพื่อให้ครู และ นักเรียน ได้ปฏิบัติจริงนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพ และได้ประสบการณ์จริง

2.4 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง โดยทำหนังสือจากทางโรงเรียนผ่านนักเรียนไปยังผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการเข้าร่วมดำเนินงานโครงการหรือการจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

3. ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงาน ได้แก่ โรงเรียนต้องอำนวยความสะดวกให้มีการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด และควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรที่มีตำแหน่งตามโครงสร้างไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน และให้คณะกรรมการดำเนินงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบ โครงการและกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่โดยพิจารณาการมอบหมายงานตามความสามารถ และความถนัดของบุคลากร โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ปฏิบัติงานจัดทำรายงานและนำเสนอหลังการดำเนินงาน และมีการตรวจสอบคุณภาพของผลงานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ทุกคนมีความตระหนัก ในบทบาทหน้าที่ของตน ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี และเป็นการพัฒนาบุคลากรด้านหนึ่ง มีการประชาสัมพันธ์ บอกข่าว แจ้งข่าว ให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ เช่น เสียงตามสาย จัดป้ายนิเทศ พุดหน้าเสาธง และทางเฟสบุ๊กของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อแจ้งข่าวให้ผู้ปกครองนักเรียน บุคลากรทุกฝ่ายรับทราบว่าเรามีกิจกรรมโครงการ และมีการ บูรณาการสอดคล้องโครงการและกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเข้ากับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้ตระหนักและปลูกจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตน สุดท้ายมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียน และบุคลากร เช่น นักเรียนที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ก็ควรจะมีการชมเชย ยกย่อง ให้เกียรติบัตร หรือให้รางวัลตามแต่โอกาส บุคลากรดำเนินโครงการและการจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ ก็มี

การไปอบรมนอกสถานที่บ้างเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร และเป็นขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานต่อไป

4. ข้อเสนอแนะด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข ได้แก่ ควรดำเนินโครงการและการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยยึดหลัก PDCA เข้ามาใช้ในการดำเนินโครงการและการจัดกิจกรรม โดยมีการวางแผนงาน และปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดในโครงการหรือกิจกรรม และมีการตรวจสอบ ทบทวน ประเมินเป็นระยะๆ เพื่อหาปัญหาหรือจุดบกพร่อง แล้วทำการปรับปรุงปฏิบัติแก้ไข ระหว่างดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันตรวจสอบและแก้ไขการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

5. ข้อเสนอแนะด้านการทบทวน ได้แก่ ฝ่ายบริหารของโรงเรียนควรมีการประชุมครู ผู้ปกครองหรือตัวแทนผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมทบทวนการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมิน โครงการและกิจกรรมให้เป็นกิจจะลักษณะ เห็นระดับคุณภาพที่จะประเมิน และกำหนดให้หัวหน้าโครงการ หัวหน้างานในแต่ละฝ่าย รวมทั้งผู้บริหาร ได้ทำการติดตามการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบและแก้ไข และเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

6. ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งโครงการ ได้แก่ ควรลดกิจกรรมเนื่องจากกิจกรรมในโครงการมีจำนวนมากเกินไป ถ้ากิจกรรมบางกิจกรรมใดที่สามารถจัดรวมเป็นกิจกรรมเดียวกันได้ ให้รวมไว้เป็นกิจกรรมเดียวกัน เพื่อลดจำนวนกิจกรรม และผู้รับผิดชอบกิจกรรม และควรมีการหมุนเวียนผู้รับผิดชอบโครงการและกิจกรรมบ้าง อาจจะเป็นทุกๆ 4 ปี หรือ 5 ปี ตามความเห็นสมควร แต่จะต้องมีผู้ที่มีความรู้และความถนัดอยู่ร่วมกับแผนงานที่มีโครงการนั้นๆ ด้วย เพื่อไว้เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้รับผิดชอบโครงการและกิจกรรม ซึ่งการหมุนเวียนผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมจะช่วยให้บุคลากรที่มีจำนวนจำกัด ได้เกิดการเรียนรู้ในโครงการและกิจกรรมใหม่ๆ จะได้ไม่เกิดความซ้ำซากจำเจกับโครงการและกิจกรรมเดิมๆ จนเกิดความเบื่อหน่าย และทุกๆ โครงการและกิจกรรม ควรยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการทำงานคนเดียวตามลำพัง ควรเน้นการทำงานเป็นทีม เพราะจะทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ของครูและผู้ปกครอง ของโรงเรียนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ครูและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ป่าชายเลนแหล่งสุดท้ายของอ่าวไทยด้วยการศึกษาสภาพบริบทป่าชายเลนนั้นร่วมกัน และพบว่าปริมาณที่ลดลง ซึ่งถ้าไม่อนุรักษ์ไว้ ป่าชายเลนอาจหมดไป ซึ่งก็จะเกิดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมเชิงระบบนิเวศส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และสัตว์น้ำด้วย จึงได้นำมาเข้าที่ประชุมร่วมกันและกำหนดเป็นนโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับนโยบาย และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรครูและการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน มีการตรวจสอบติดตามการดำเนินกิจกรรมเป็นระยะๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ และรายงานผลการดำเนินกิจกรรมในโครงการที่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการ ส่วนกิจกรรมที่ยังต้องปรับปรุง ก็พัฒนาให้ดีขึ้น

การมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ครูและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต่อพื้นที่ที่ผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ และบางคนก็เป็นคนพื้นที่ อยู่ที่นี่ตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษยอมรับและหวงแหน และฝันแผ่นดินป่าชายเลนชายฝั่งอ่าวไทยก็เปรียบเสมือนเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของผู้ปกครองและคนในชุมชน เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพทำประมงชายฝั่งหาเลี้ยงครอบครัว ถ้าปล่อยให้ถูกทำลาย หรือเสื่อมโทรมไป โดยไม่คิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมป่าชายเลนผืนนี้ไว้ก็จะเกิดความยากลำบาก ต้องย้ายถิ่นฐาน อพยพไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งก็อาจไม่มีความสุข เหมือนกับได้อยู่ในถิ่นฐานบ้านตัวเองได้ทำอาชีพที่ถนัดและรัก ที่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แจ่มจันทร์ วัฒนวงศ์อนันต์ (2549, หน้า 97) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลภูเก็ต พบว่า รูปแบบในการบริหารโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดเทศบาลภูเก็ต เป็นการบริหารเชิงระบบแบบสหกิจกำลัง เพื่อการเข้าถึงความตระหนักของชุมชนและจิตสำนึกของเยาวชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย 4 หน่วยงาน ได้แก่ กองช่าง กองสวัสดิการ กองสาธารณสุข และ

สำนักการศึกษา และกลยุทธ์ในการบริหารโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครภูเก็ต มี 6 กลยุทธ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย การทำงานเป็น ทีม การประชาสัมพันธ์ การจัดสรรค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับภารกิจ การบูรณาการด้านการเรียน การสอน และการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภาพร ผิวงาม (2549, หน้า 56-57) ได้ศึกษา การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอด่านช้าง จังหวัด สุพรรณบุรี พบว่า การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การวางแผนดำเนินงานสิ่งแวดล้อม และการดำเนินและปฏิบัติการมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการตรวจสอบและการแก้ไข และการ ทบทวนการจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีสุวรรณ เกษมสวัสดิ์ (2553, หน้า 46) ได้ศึกษา ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาสิ่งแวดล้อม กับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีต่อพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่1-3 สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ จัดการเรียนการสอนแบบการมีส่วนร่วม เรื่อง พฤติกรรมอนุรักษ์กับการพัฒนา มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน

2. ความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดแสมดำและโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจ ของครูและผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ครูและผู้ปกครองมีความพร้อมทั้งกายและใจที่จะช่วย การขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยบูรณาการแหล่งเรียนรู้เข้ากับประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน และชุมชน เพื่อมุ่งหวังจะปลูก ดันกล้าให้เติบโตใหญ่เป็นไม้ดอกไม้ผลที่มีความแข็งแรง และมีประสิทธิภาพ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน เกิด การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ พัฒนากระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม พร้อมทั้งนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ความพึงพอใจของครูและผู้ปกครอง โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ครูและผู้ปกครอง ก็เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมป่าชายเลนแหล่งสุดท้ายของอ่าวไทยให้กับลูกหลานตนเองในชุมชน ได้ตระหนักและมี เจตคติที่ดี รู้จักหวงแหน และรักษาพื้นที่ที่เป็นเชิงระบบนิเวศธรรมชาติ ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่ง อาชีพ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เอื้อต่อผู้เรียน ชุมชน สังคม และเป็นแหล่งปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เนื่องจากเป็นวิถีถิ่นชุมชนในลักษณะของการดำรงชีวิตแบบพึ่งพิงธรรมชาติ จากการ ประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำ หรือทำประมงชายฝั่ง ทั้งนี้ก็ต้องมีระบบนิเวศป่าชายเลนที่สมบูรณ์ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธนภัทร วานิช (2549, หน้า 103-104) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของ นักศึกษาในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา : กรณีศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วิทยาลัยเทคนิคเลย พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นผู้กระตุ้นและผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และค้นหาแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคนิค AIC เพื่อสร้างกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน ในการวางแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อม โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจระดับมาก

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโรงเรียนวัดแสมดำและโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมของครู และผู้ปกครอง ไม่แตกต่างกัน และไม่ปฏิบัติตามสมมติฐาน เพราะครูและผู้ปกครองได้มีการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบความร่วมมือกันทั้งการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม ได้มีการประชุมร่วมกันกำหนดนโยบายโดยมีหน่วยงานของรัฐ เอกชน ชุมชนเข้าร่วม และวางแผนเพื่อให้การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบรรลุนโยบายสิ่งแวดล้อมที่วางไว้ โดยมีการติดตามตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไขส่วนที่ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น และรายงานความสำเร็จให้ฝ่ายบริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร ชุมเปีย (2550, หน้า 104) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนตำบลบางนายสี อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังประโยชน์จากการอนุรักษ์โดยมีความต้องการให้ทรัพยากรคงอยู่มากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมายป่าไม้ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในตำบลบางนายสีอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมเท่ากับ 2.07 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขจี คำนวณศิลป์ (2550, หน้า 88-91) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น ซึ่งผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ ส่วนระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า การมีส่วนร่วมแตกต่างกันตามระดับการศึกษาแหล่งข้อมูลข่าวสาร และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสาร สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น คือ ควรส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตสำนึกและรู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้อุทยานฯ สดชื่น สะอาด น่าอยู่อย่างยั่งยืน และประชาชนรู้คุณค่าประโยชน์

ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรส่งเสริมให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ทุกคน มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ฯ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ฯ ให้มากกว่านี้ และควรมีการอบรมให้ ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์อย่างทั่วถึง และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคาร ชัยสุวรรณ (2554, หน้า 98-100) ได้ศึกษา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างสำนักการศึกษา กับสถานศึกษาในการจัด กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของเครือข่ายสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสำนักการศึกษา กับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรม สิ่งแวดล้อมศึกษาของกลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครขอนแก่น จนมีเครือข่ายที่เข้มแข็งมี แผนปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้าง การบริหารในรูปแบบคณะกรรมการเครือข่ายสิ่งแวดล้อมจนสามารถจัดกิจกรรมร่วมกัน ได้อย่าง ต่อเนื่องจากการใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดสร้างสรรค์ (AIC) และการนิเทศทำให้เกิด ความร่วมมือระหว่างสำนักการศึกษา กับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของกลุ่ม เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครขอนแก่น จนมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีแผนปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา รวมทั้งการพัฒนา โครงสร้างการบริหารงานในรูปแบบ คณะกรรมการเครือข่ายสิ่งแวดล้อมจนสามารถจัดกิจกรรมร่วมกัน ได้อย่างต่อเนื่อง

4. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงเรียน วัดแสมคำและโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ของครูและผู้ปกครอง ในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของครู และผู้ปกครอง ไม่แตกต่างกัน และไม่ปฏิบัติตามสมมุติฐาน เพราะว่าครูและผู้ปกครองมีการรับรู้ผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นผลจากการ ปฏิบัติจริงได้เป็น ไปตามที่คาดหวังไว้ หรือสำเร็จเป็นไปตามความต้องการจึงทำให้ความพึงพอใจของ ครู และผู้ปกครอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย เลิศรุ่งโรจน์ (2549, หน้า 70-71) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหาวจวนอุปถัมภ์” พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหาวจวนอุปถัมภ์” ของนักเรียน ครู และผู้ปกครองเครือข่าย ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน และยังคงสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชาญศักดิ์ ทองอินทิ (2556, หน้า 45) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อ โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านห้วยไผ่ อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อ โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านห้วยไผ่ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลที่ได้ กล่าวไว้ว่าเป็นการปลูกฝังจิตสำนึก และปลูกฝังค่านิยมให้นักเรียนช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดสิ่งแวดล้อมให้หน้าดู น่าอยู่ สะอาดร่มรื่น สวยงาม และชี้ให้เห็นถึงอันตรายหรือความเสียหายที่จะ

เกิดจากการทำลายสิ่งแวดล้อม และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดผลดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบ้าน โรงเรียน ประเทศ

ข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามความคิดเห็น ของ ครู และผู้ปกครอง ของ โรงเรียนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติ

ผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของ โรงเรียนวัดเสม็ดคำ และ โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ให้การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ โดยเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อม กำหนดจุดประสงค์ของโครงการ และการบริหารทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 ควรมีการจัดทำโครงการ โดยมีกิจกรรมย่อย หรือ กำหนดกิจกรรมของโครงการให้ชัดเจน และแต่งตั้งคณะทำงานแต่ละกิจกรรม

1.3 ควรมีการเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉินและมีการควบคุมการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการระดมทรัพยากรและบุคลากรเข้าด้วยกัน

1.4 ควรมีการระบุปัญหาและปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนมีการเฝ้าระวังการปฏิบัติงาน ควบคุม ตรวจสอบ บันทึกผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงาน และสุดท้ายต้องมีการประเมินผลโครงการหลังเสร็จสิ้นโครงการ

1.5 ควรมีการจัดตั้ง ครู ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการร่วมทบทวนโครงการ รายงานผล และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางาน ให้สำเร็จตามเป้าหมาย

1.6 ควรมีการดำเนินการจัดกิจกรรมของโครงการตามแผนให้สิ้นสุดทุกกิจกรรม และสรุปรายงานผลกิจกรรมทุกกิจกรรม กิจกรรมใดไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จ ให้อธิบายสาเหตุหรือปัญหาที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เพื่อหาแนวทางการดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนากิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ ครู และผู้ปกครอง ของ โรงเรียน ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษา ดังนี้

2.1 ควรศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินโครงการและการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานโครงการและการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของ โรงเรียนและเผยแพร่ลงสู่ชุมชน

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการดำเนินงานโครงการและการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นอย่างเป็นระบบ

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของแนวทางในการดำเนินงานโครงการและการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนกับชุมชน หรือโรงเรียนสังกัดอื่นๆ